

InfoGozd - Skrbno z gozdom

Št. 1, letnik 6 (2025)

Naslov

InfoGOZD – Skrbno z gozdom

Datum objave spletne publikacije

29. januar 2025

Založnik

Gozdarski inštitut Slovenije,
Oddelek za gozdno tehniko in ekonomiko, Večna pot 2, 1000 Ljubljana
Telefon: +386 (0)1 200 78 17

Odgovorni urednik

Matevž Triplat

Odgovorna oseba

dr. Nike Krajnc

Tehnični urednik

Vasja Kavčič

ISSN številka

2738-5035

<https://wcm.gozdis.si/>

Vsebina

Nov projekt namenjen vzpostavitvi enotnega sistema spremljanja cen gozdnih lesnih sortimentov v Sloveniji	4
Ovire in rešitve pri vključevanju deklet in mladih žensk v gozdarski sektor	7
Obvezno zavarovanje v prometu	12
Slovenski trg traktorjev 2024	19

Nov projekt namenjen vzpostavitvi enotnega sistema spremljanja cen gozdnih lesnih sortimentov v Sloveniji

Špela Ščap, Gozdarski inštitut Slovenije, Oddelek za gozdno tehniko in ekonomiko

Objavljeno na spletu 03.01.2025 (<https://doi.org/10.20315/10.20315/IG.2025.0001>)

Z novembrom 2024 se je pričel nov ciljno-raziskovalni projekt z naslovom Enoten sistem spremljanja cen gozdnih lesnih sortimentov, katerega vodilni in edini projektni partner je Gozdarski inštitut Slovenije, Oddelek za gozdno tehniko in ekonomiko. Skupna vrednost projekta znaša 40.000 EUR in bo trajal 15 mesecev. Projekt (V4-24017) »Enoten sistem spremljanja cen gozdnih lesnih sortimentov« po javnem razpisu za izbiro raziskovalnih projektov Ciljnega raziskovalnega programa »CRP 2024« v letu 2024, financirata Ministrstvo za gospodarstvo, turizem in šport (50 %) ter Javna agencija za znanstvenoraziskovalno in inovacijsko dejavnost Republike Slovenije (50 %).

Spremljanje gibanja trga oz. cen gozdnih lesnih sortimentov je pomembno za uspešno strateško načrtovanje obsega in dinamike trženja v gozdarstvu in lesnopredelovalni industriji, predvsem ob nenadnih spremembah na trgu lesa (npr. izredni vremenski dogodki, naravne nesreče) ter pri izpolnjevanju trgovinske politike. Poleg tega je prihodek od prodaje lesa še vedno najpomembnejši kriterij, ki vpliva na aktivnost lastnikov gozdov oziroma upravljavcev pri intenziviranju gospodarjenja z gozdovi.

Glavni izzivi, ki jih naslavlja projekt, so:

- Evropski in svetovni trgi so vse bolj povezani in soodvisni, kar postaja pomemben dejavnik, ki vpliva na trgovino z lesom in spremljanje gibanja cen gozdnih lesnih sortimentov na nacionalnih trgih.
- Metodologije zbiranja cen gozdnih lesnih sortimentov se med državami razlikujejo, poleg tega so objavljene cene le-teh za posamezne države zaradi spletnih strani v nacionalnem jeziku včasih težje dostopne in razumljene.
- Vsaka metodologija zbiranja cen gozdnih lesnih sortimentov ima svoje prednosti in slabosti, ki jih je pri interpretaciji potrebno poznati.
- V Sloveniji pri trgovanju z gozdnimi lesnimi sortimenti ni enotnega sistema razvrščanja in poimenovanja le-teh.
- Po rezultatih ankete Gozdarskega inštituta Slovenije iz leta 2022, 28 % sodelujočih za namen razvrščanja GLS po kakovosti uporablja Pravilnik o merjenju in razvrščanju gozdnih lesnih sortimentov iz gozdov v lasti Republike Slovenije, 28 % anketiranih uporablja več različnih sistemov, 25 % podjetij uporablja svoja, lastna pravila, 10 % pa avstrijske "uzance" - ÖHU.

Cilji projekta so:

- Analizirati metodologije zbiranja cen GLS v Sloveniji in v izbranih tujih državah.
- Analizirati metodologije ocenjevanja merjenja in razvrščanja GLS, s poudarkom na skupini hlodi za žago in furnir, v Sloveniji in v izbranih tujih državah.
- Identificirati glavne vrste cen pri trgovanju z GLS ter določila pogojev dobave blaga ter analizirati glavne razlike med njimi.
- Pripraviti predlog enotnega sistema spremljanja cen GLS v Sloveniji.

Rezultati raziskave bodo v podporo Ministrstvu za gospodarstvo, turizem in šport (MGTŠ), Ministrstvu za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano (MKGP) in drugim odločevalcem pri oblikovanju učinkovitih politik (ukrepov) načrtovanja obsega in dinamike trženja v gozdarstvu in lesnopredelovalni industriji ter načrtovanja gospodarjenja z zasebnimi in državnimi gozdovi.

Za učinkovit prenos znanja v prakso bomo na začetku projekta povabili k sodelovanju in k dialogu ključne deležnike vzdolž gozdno - lesne verige, s katerimi bo organiziranih več srečanj tekom trajanja projekta.

Ovire in rešitve pri vključevanju deklet in mladih žensk v gozdarski sektor

dr. Polona Hafner, Gozdarski inštitut Slovenije, Oddelek za prirastoslovje in gojenje gozda

dr. Nike Krajnc, Gozdarski inštitut Slovenije, Oddelek za gozdno tehniko in ekonomiko

dr. Katarina Flajšman, Gozdarski inštitut Slovenije, Oddelek za gozdno tehniko in ekonomiko

Darja Stare, Gozdarski inštitut Slovenije, Oddelek za gozdno tehniko in ekonomiko

Mateja Karničnik, Fundacija za izboljšanje zaposlitvenih možnosti PRIZMA

Tatjana Pavlič, Fundacija za izboljšanje zaposlitvenih možnosti PRIZMA

Ema Šumenjak, Fundacija za izboljšanje zaposlitvenih možnosti PRIZMA

Tina Goznik, Fundacija za izboljšanje zaposlitvenih možnosti PRIZMA

prof. dr. Špela Pezdevšek Malovrh, Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, Oddelek za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire

Zala Uhan, Biotehniška fakulteta, Oddelek za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire

Objavljeno na spletu 06.01.2025 (<https://doi.org/10.20315/10.20315/IG.2025.0002>)

Gozdarstvo je v Evropi pomemben gospodarski sektor, ki pa se sooča s številnimi izzivi, kot sta pomanjkanje delovne sile in upadanje zanimanja za gozdarske poklice. Spodbujanje deklet in mladih žensk za vstop v gozdarski sektor je bistvenega pomena za odpravo pomanjkanja delovne sile in obogatitev sektorja z novim inovativnim načinom razmišljanja in dela.

Gozdarstvo je tradicionalno moški sektor, vendar se razmere počasi spreminjajo. Pred nekaj desetletji je bilo v gozdarstvu zaposlenih le malo žensk, a je njihova vztrajnost mlajšim strokovnjakinjam odprla možnosti za zaposlitev in uveljavitev v gozdarskem sektorju. Kljub napredku se gozdarski sektor še vedno sooča z izzivi pri privabljanju deklet in mladih žensk k izobraževanju na področju gozdarstva in razvoju kariernih poti gozdarskih strokovnjakinj. Ženske se še vedno soočajo s številnimi spolno pogojenimi stereotipi, ki v veliki meri prispevajo k pomanjkanju priložnosti in nenehnemu dokazovanju usposobljenosti na področjih, kjer prevladujejo moški. Za izboljšanje razmer je najprej potrebno razumeti razmišljanja in poglede mladih žensk in deklet, pa tudi ostalih deležnikov, ki so vključeni v izobraževanje in zaposlovanje na področju gozdarstva. To razumevanje tvori osnovo za učinkovite in trajnostne pobude, ki naslavljajo obstoječe izzive in potrebe. Zgodnje participativno vključevanje vseh deležnikov zagotavlja razvoj ustreznih in učinkovitih rešitev.

Metodologija

V okviru projekta Fem2forests smo želeli raziskati, kateri so glavni izzivi, s katerimi se srečujejo dekleta in mlade ženske pri odločitvi za šolanje oziroma kariero v gozdarstvu ter kakšno podporo potrebujejo. Podatke smo zbrali v dveh korakih, in sicer preko izvedbe anketiranja in dveh okroglih miz.

Za izvedbo ankete smo pripravili dva vprašalnika za dekleta in mlade ženske, ki so vključene v proces izobraževanja (srednja šola, fakulteta). Prvi vprašalnik je bil namenjen dekletom in mladim ženskam, ki obiskujejo programe izobraževanja s področja gozdarstva (študentke gozdarstva). Vključeni sta bili 2 srednji šoli in 2 visokošolski ustanovi, anketo jih je izpolnilo 37. Drugi vprašalnik je bil namenjen dekletom in mladim ženskam, ki obiskujejo izobraževalne programe drugih področij na 28 srednjih šolah in 2 visokošolskih ustanovah (študentke drugih področij), anketo jih je izpolnilo 70.

Po zbiranju in obdelavi podatkov iz anket smo organizirali dve okrogli mizi, na katerih so sodelovali ključni deležniki, kot so zaposleni na področju izobraževanja, gozdarski strokovnjaki, zaposlovalci ter predstavnica študentov gozdarstva. V razpravi je potekala odprta izmenjava pogledov na zbrane podatke, v nadaljevanju pa poglobljeno raziskovanje izzivov, s katerimi se soočajo dekleta in mlade ženske v gozdarstvu ter izmenjava mnenj in idej glede obstoječih dobrih praks in možnih rešitev.

Ključne ugotovitve iz ankete

Motivacija in vplivi

Večina študentk gozdarstva izpostavlja močno povezanost z naravo in gozdnim okoljem, kar navajajo kot glavni razlog za odločitev za študij gozdarstva. Informacije o samem študiju in zaposlitvenih možnostih iščejo predvsem v krogu ožje družine, pomemben vir pa predstavljajo tudi prijatelji, ki študirajo oz. so že zaposleni v gozdarstvu, informativni dnevi in karierni sejmi ter spletne strani izobraževalnih ustanov. Študentke gozdarstva v okviru študijskega programa najbolj zanima področje

gospodarjenja z gozdovi, varstvo okolja ter upravljanje z divjadjo. Na področju inovativnih tehnologij in pristopov izražajo največ zanimanja za inovativne pristope v gozdni proizvodnji, bioekonomijo, gozdni velnes in turizem ter geoinformacijske tehnologije. Praktične dejavnosti študentkam predstavljajo najbolj zanimiv del izobraževanja. Pri izbiri zaposlitve jih vodi želja po uravnoveženosti poklicnega in zasebnega življenja. Pomembna jim je tudi stabilnost zaposlitve in bližina delovnega mesta od kraja bivanja. Svojo poklicno pot si želijo utreti predvsem na področju gospodarjenja z gozdom in varstva okolja, sledita znanstveno raziskovanje ter delovna mesta, kjer se spoprijemajo s podnebnimi spremembami.

Tudi študentke drugih področij v veliki meri motivira osebni interes na njihovem izbranem področju. Nasprotno od študentk gozdarstva pa največ informacij pridobijo na informativnih dnevih in kariernih sejmih ter s spletnih strani izobraževalnih ustanov. Prav tako cenijo usklajenost med poklicnim in zasebnim življenjem ter stabilnost zaposlitve, pomembne pa so jim tudi možnost nadaljnjega izobraževanja.

Ozaveščenost, javna podoba in dojemanje kariere v gozdarstvu

Študentke gozdarstva menijo, da je splošna podoba gozdarja v javnosti pozitivna. Žal pa se pogosto soočajo s spolno pogojenimi stereotipi in z napačnimi predstavami o zaposlitvi v gozdarstvu. Pogosto je tudi prepričanje, da gozdarstvo ni primerno za ženske zaradi zanje neprimerne delovnega okolja in fizično prenapornega dela.

Študentke drugih področij priznavajo, da ob sprejemanju odločitve o študiju in nadaljnji karieri niso imele predstave o zaposlitvenih možnostih v gozdarstvu ter da gozdarstvo vidijo kot področje z omejenimi kariernimi možnostmi in menijo, da je delo fizično zahtevno. Spolno pogojene stereotipe vidijo kot glavno oviro.

Ključne ugotovitve okroglih miz

Udeleženci okroglih miz so na podlagi rezultatov ankete in lastnih izkušenj izpostavili nekaj glavnih izzivov, s katerimi se srečujejo gozdarstvo in ženske, ki so dejavne na tem področju. Prepoznane pa so bile tudi dobre prakse in možne rešitve, ki naslavlja izpostavljene izzive.

Izzivi

Ena od glavnih ugotovitev udeležencev okroglih miz je, da je na splošno delo gozdarja prepoznano kot fizično zahtevno delo z motorno žago. Pogosto je pri razlogih za nezanimanje za zaposlitev v gozdarstvu izpostavljeno nizko plačilo, omejene možnosti za karierni razvoj ter neprimerno delovno okolje za ženske. Močno je ukoreninjen stereotip, da so gozdarji v glavnem sekači.

Prepoznavnost raznolikosti poklicev v gozdarstvu je izredno slaba in to najbrž predstavlja glavni razlog, da se več mladih (žensk) ne odloči za ta sektor. Zato je pomembno, da se predstavi celotna paleta raznolikosti poklicev v gozdarstvu. Tudi v gozdarskem sektorju so številna področja dela, kjer so pri zaposlenih zaželeni lastnosti, ki jih pogosto povezujemo z ženskami. Poklic gozdarja je mladim treba predstaviti kot enega od perspektivnih zelenih poklicev prihodnosti.

Ženske v procesu izobraževanja in zaposlene na področju gozdarstva se srečujejo s številnimi spolno pogojenimi stereotipi. Za dokazovanje svoje usposobljenosti pogosto delajo več kot njihovi moški kolegi.

Odločitve mladih ljudi so pod velikim vplivom okolja, v katerem odraščajo in živijo. Ugotovitve iz okroglih miz so v skladu z navedbami anketirank, kjer jih je velik delež navedlo, da so se o izbiri študija posvetovale s starši. Zelo pomembna je tudi zgodnja seznanitev mladih z gozdarstvom na splošno ter razvijanjem njihovega zanimanja za to področje že v predšolskem obdobju.

Predlogi in dobre prakse

Spoznavanje mladih z gozdarstvom moramo spodbujati na vseh ravneh, od predšolskih otrok pa vse do univerzitetnih študentov. Pomembno vlogo v tem procesu ima uvajanje dejavnosti gozdne pedagogike, kjer se mladim v različnih starostnih obdobjih spodbujata zanimanje in zgodnje razumevanje gozdarstva. Zelo pomembno je, da v procesu karierne orientacije ne nagovarjamo le otrok in mladostnikov, pač pa tudi njihove starše.

Zaposleni v gozdarstvu so lahko najboljši promotorji gozdarstva. Interaktivne predstavitve poklica v sodelovanju z vrtci in šolami so pomembne za spoznavanje z gozdarstvom že v zgodnji mladosti. Mladi tako postanejo bolj pozorni na naravno okolje, pri nekaterih pa se prižge zanimanje za gozdarstvo, ki vodi do odločitve za karierno pot v tem sektorju.

Karierni sejmi so dobra priložnost za zanimive in privlačne predstavitve poklicev in kariernih možnosti v gozdarstvu. Prav tako tudi karierni dnevi, ki mladim ponudijo priložnost, da en dan preživijo v gozdarski organizaciji ali podjetju ter tako pridobijo praktične izkušnje in realno razumevanje, kaj pomeni delo v tem poklicu.

Potrebno pa je tudi dvigniti prepoznavnost žensk, ki so aktivne na področju gozdarstva. Vidnost vzornic in dostop do mentoric bi mnogim dekletom in mladim ženskam olajšalo odločitev za izobraževanje in razvoj karierne poti v gozdarstvu.

Zaključek

Razumevanje izzivov in potreb mladih na začetku karierne poti, zaposlenih v izobraževanju in zaposlovalcev v gozdarstvu, je ključnega pomena za trajnostni razvoj sektorja. Na področju izobraževanja in promocije gozdarstva so potrebni sveži, interaktivni pristopi, ki bodo spodbudili zanimanje prihodnjih generacij za gozdarski sektor. Z inovativnimi učnimi metodami, prilagojenim poklicnim svetovanjem ter dostopnostjo vzornic in mentoric bo izobraževanje in zaposlitev na področju gozdarstva postalo za dekleta in mlade ženske bolj dostopno in privlačno. Ob poznavanju interesov in potreb deklet in mladih žensk se lahko razvija poklicne poti, ki se ujemajo z njihovimi željami.

Z obravnavanjem izzivov, s katerimi se soočajo dekleta in mlade ženske, se začne ustvarjanje bolj vključujočega okolja, ki gozdarski sektor bogati z delovno silo z inovativnim načinom razmišljanja in dela.

Zahvala

Prispevek je nastal v okviru projekta Fem2forests - Innovative pathways for efficient involvement of girls and young women in the forestry sector (Interreg Danube, DRP0200118) <https://interreg-danube.eu/projects/fem2forests>.

**Interreg
Danube Region**

**Co-funded by
the European Union**

Fem2forests

Viri

HAFNER, Polona, FLAJŠMAN, Katarina, KRAJNC, Nike, KARNIČNIK, Mateja, PAVLIČ, Tatjana, ŠUMENJAK, Ema, GOZNIK, Tina, PEZDEVŠEK MALOVRH, Špela, UHAN, Zala, SKIBA, Andrea, et al. D.1.1.1 Barriers and needs for inclusion of girls and young women : joint report. Ljubljana: Gozdarski inštitut Slovenije.

Obvezno zavarovanje v prometu

mag. Marjan Dolencek, Gozdarski inštitut Slovenije, Oddelek za gozdno tehniko in ekonomiko

Objavljeno na spletu 21.01.2025 (<https://doi.org/10.20315/10.20315/IG.2025.0003>)

Že nekaj mesecev veljajo spremenjene obveznosti za zavarovanje vozil v prometu, ki se nanašajo tudi na kmetijska in gozdarska vozila. V zakonodajnem postopku pa je tudi novela Zakona o motornih vozilih, ki bo pri kmetijskih in gozdarskih vozilih verjetno prinesla spremembe pri definiciji traktorskih priklopnikov in traktorskih priključkov.

Zakon o obveznih zavarovanjih v prometu

V juniju je državni zbor sprejel spremembe in dopolnitve Zakona o obveznih zavarovanjih v prometu. Objavljene so bile v Uradnem listu RS št. 45/2024 z dne 4. 6. 2024. Spremembe je bila Slovenija dolžna uvesti v pravni red na osnovi direktive (EU) 2021/2118, ki je za celotno Evropsko unijo določila obvezno zavarovanje nekaterih kategorij vozil, ki so bila že do sedaj lahko udeležena v cestnem prometu brez registracije, a tudi brez obveznega zavarovanja. Direktiva je tudi nedvoumno določila, da obvezno zavarovanje krije škode, povzročene tretjim osebam tako na cestah kakor tudi na drugih površinah, kjer se ta vozila lahko uporabljajo (npr. traktorji na njivi).

Škodni primer iz Slovenije

Sprejetje navedene direktive je bilo v veliki meri spodbujeno s škodnim primerom oz. zahtevkom iz Slovenije iz leta 2007. Oškodovanec je pomagal pri spravilu bal sena na podstrešje skednja, voznik traktorja pa ga je pri vzratni vožnji zbil z lestve. Oškodovanec je zahteval odškodnino od zavarovalnice, kjer je imel lastnik traktorja sklenjeno obvezno zavarovanje avtomobilske odgovornosti. Z zahtevkom pri zavarovalnici ni uspel, češ da zavarovanje krije le škode, nastale na cesti, in oškodovani se je odločil za sodno pot. Sodni postopki so se končali leta 2014 na sodišču EU, ki je presodilo, kaj pomeni »uporaba vozila«. To je »vsakršna uporaba vozila, ki je skladna z običajno funkcijo tega vozila«. Torej pri traktorjih oz. kmetijskih in gozdarskih strojih tako na cesti kakor izven cest (na poljih, v gozdovih, na dvoriščih). Če koga celoten primer zanima bolj podrobno, si lahko na spletu poišče diplomsko delo na Pravni fakulteti Maribor z naslovom »Analiza zavarovanj škode iz prometnih nesreč v EU po sodbi sodišča EU v zadevi Vnuk« avtorice Sabine Horvat.

Škodni primer iz Slovenije, ko je voznik traktorja pri vzratni vožnji zbil osebo z lestve, je znatno pripomogel k prenovi EU direktive o obveznih zavarovanjih v prometu in posledično k spremembi zakonodaje v vseh članicah EU.

Direktiva EU in slovenski zakon

V izogib nerazumevanju pri obveznem zavarovanju vozil, ki se je pokazalo v opisanem primeru iz Slovenije, pa tudi nekaterih drugih primerih, je bila prenovljena celotna direktiva EU o obveznih zavarovanjih v prometu. Na kratko povedano na novo opredeljuje vozila, na novo opredeljuje uporabo vozil, določa pa tudi, kdo krije škodo, če se država odloči, da zavarovanje za posamezne kategorije vozil ni obvezno. Te zahteve je v slovenski pravni red prinesel spremenjeni in dopolnjeni Zakon o obveznih zavarovanjih v prometu. Prinesel je še nekaj novih določb, ki se tičejo poslovanja zavarovalnic, za zavarovance pa niso bistvene.

Vozila in njihova uporaba

»Vozilo« je, z izjemo invalidskih vozičkov, namenjenih izključno osebam s telesno oviranostjo:

- vsako motorno vozilo, ki je namenjeno za potovanje po kopnem in ga poganja zgolj mehanska moč, vendar ne vozi po tirih:
 - katerega največja konstrukcijsko določena hitrost je nad 25 km/h ali
 - katerega največja neto masa je nad 25 kg, največja konstrukcijsko določena hitrost pa nad 14 km/h;
- vsako priklopno vozilo, ki se uporablja skupaj z vozilom iz točke a), ne glede na to, ali je priklopljeno ali odklopljeno

»Uporaba vozila« je vsaka uporaba vozila, ki je skladna s funkcijo vozila kot prevoznega sredstva v času nesreče, ne glede na značilnosti vozila in ne glede na zemljišče, na katerem se motorno vozilo uporablja, in ne glede na to, ali vozilo miruje ali se premika.

Po spremenjeni zakonodaji morajo biti obvezno zavarovani tudi vsi delovni stroji. Zavarovanje za škode, povzročene tretjim osebam, pa velja na vseh površinah običajne uporabe vozil. Torej tako na cesti kakor izven cest. Večina uporabnikov npr. kombajnov je že do sedaj zavarovanje sklenila prostovoljno.

Kmetijska in gozdarska vozila

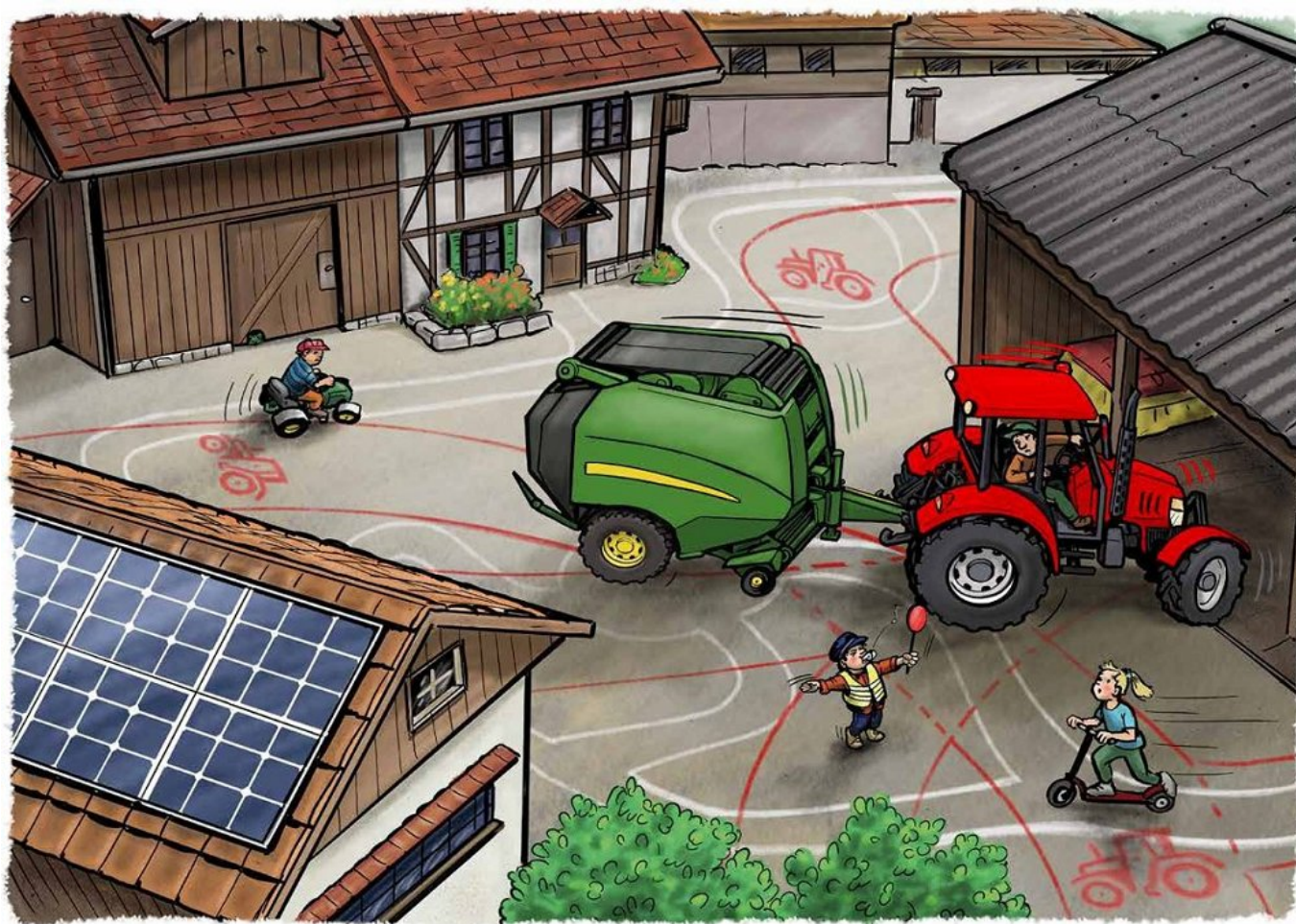
Po novem morajo biti tako obvezno zavarovana tudi nekatera kmetijska in gozdarska vozila, ki so v skladu z Zakonom o motornih v vozilih v prometu lahko udeležena brez obvezne registracije in do sedaj niso bila obvezno zavarovana. To so:

- motokultivatorji (mala motorna vozila moči do 12 kW in hitrostjo nad 14 km/h),
- delovni stroji (npr. kombajni, harvesterji, pa tudi gradbeni stroji) in
- priklopniki (lahki priklopniki, traktorski priklopniki, ki niso registrirani - trenutno so to priklopniki do največje dovoljene mase 5 ton in konstrukcijo omejene hitrosti 30 km/h, po drugi polovici leta 2025 pa predvidoma tudi cisterne, nakladalni priklopniki, gozdarski priklopniki, trosilnik itn., ki bodo po novem tudi definirani kot traktorski priklopniki. O slednjem podrobneje pišemo v nadaljevanju.

Traktorskih priključkov, tudi če so vlečene izvedbe, še naprej ne bo treba posebej zavarovati, npr. balirk.

V kmetijskih organizacijah smo si prizadevali za izjemo za kmetijske in gozdarske priklopnike, da bi bilo zanje dovolj zavarovanje traktorja. Ker gre za ureditev (direktivo) na nivoju EU, tega ni bilo mogoče doseči, smo pa uspeli s predlogom, da bodo priklopniki, ki so v prometu lahko neregistrirani, lahko zavarovani na polici vlečnega vozila. Za motokultivatorje in delovne stroje pa bodo morali uporabniki skleniti zavarovanje na ločeni polici.

Tako spremenjeni zakon v 21. členu določa, »da se lahko priklopniki, ki jih ni treba registrirati v skladu z zakonom, ki ureja motorna vozila, zavarujejo sočasno ob sklenitvi zavarovanja na zavarovalni polici vlečnega vozila. Če se priklopnik iz prejšnjega stavka uporablja z več vlečnimi vozili, se škoda iz naslova zavarovanja priklopnika uveljavlja iz zavarovalne police vlečnega vozila, v okviru katere je zavarovan priklopnik«.

Traktorskih priključkov, npr. balirk, še naprej ni treba posebej obvezno zavarovati.

Po predvidenem sprejetju novele Zakona o motornih vozilih bo treba zavarovati tudi cisterne, nakladalne priklopnike, gozdarske priklopnike, trosilnike itn.

Zavarovalna vsota, cena zavarovanja in globa

Zvišujejo se tudi najnižje zavarovalne vsote, na katere mora biti sklenjeno zavarovanje avtomobilske odgovornosti, in sicer:

- za škodo zaradi smrti, telesne poškodbe in prizadetega zdravja, ki izvira iz posameznega škodnega dogodka ne glede na število oškodovancev, 6.450.000 evrov,
- za škodo zaradi uničenja ali poškodovanja stvari, ki izvira iz posameznega škodnega dogodka ne glede na število oškodovancev, 1.300.000 evrov.

Koliko bo stalo obvezno zavarovanje vozil, ki do sedaj niso bila zavarovana nam v polovici leta, od kar že veljajo opisane nove obveznosti, pri zavarovalnicah ni uspelo zvedeti. Pri priklopnikih bi moralo to zavarovanje stati nekaj evrov, saj se škode, povzročene s priklopnikom, krijejo iz tega zavarovanja le, če je priklopnik odpet, sicer pa iz zavarovanja vlečnega vozila (avtomobila, traktorja). Pričakovati je, da bodo zavarovalnice zaračunale tudi administrativne stroške. Verjetno bodo cene znane šele pri spomladanskih tehničnih pregledih traktorjev na terenu.

In globe? Globa za neskljenjeno obvezno zavarovanje je 500 €. Nadzor izvajata inšpekcija za upravne zadeve pri Ministrstvu za notranje zadeve in Policija.

Spremembe in dopolnitve Zakona o motornih vozilih

Ministrstvo za infrastrukturo se je odločilo za pripravo predloga sprememb in dopolnitev Zakona o motornih vozilih, ki velja od začetka leta 2018. Predlog zakona je bil v drugi polovici oktobra in prvi polovici novembra v javni razpravi in medresorski obravnavi, med predlaganimi spremembami pa je tudi uskladitev definicij traktorskega priključka in traktorskega priklopnika z definicijami v Uredbi (EU) št. 167/2013 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 5. februarja 2013 o odobritvi in tržnem nadzoru kmetijskih in gozdarskih vozil. Postopek sprejema omenjenega zakona bomo spremljali in vas o vseh novostih pravočasno obvestili.

Uporabljene slike so iz koledarja strojnih krožkov Varno in zdravo.

Slovenski trg traktorjev 2024

mag. Marjan Dolenšek, Gozdarski inštitut Slovenije, Oddelek za gozdno tehniko in ekonomiko

Objavljeno na spletu 27.01.2024 (<https://doi.org/10.20315/10.20315/IG.2025.0004>)

Lansko leto se je nadaljeval trend zmanjševanja prodaje traktorjev, ki se je začel v drugi polovici leta 2022 in nadaljeval celo leto 2023 in tudi lansko leto. Padec prodaje v odstotkih je bil lani sicer manjši kot v letu 2023, a prvič po 20 letih (po letu 2003) je spet prodanih manj kot 1.000 traktorjev, in sicer 932. To je 15,6 % oziroma 172 traktorjev manj, ko so bili prodani 1.104 kosi. Naj spomnimo, da je to 261 traktorjev oziroma 19,1 % manj kot v letu 2022, ko je bilo prodanih 1.365 novih traktorjev.

Leto 2024 je glede na prodajo tako nekaj nad leti od 2000 do 2003, ko je bilo v večletni krizi prodaja najmanjša po letu 1991, od kar redno spremljamo prodajo traktorjev v Sloveniji. V manjši prodaji traktorjev se zrcali tudi manjša prodaja druge kmetijske in gozdarske tehnike, čeprav slednjega ne moremo prikazati s številkami, saj so na voljo le podatki o novo registriranih vozilih, o sami prodaji pa ne. Res se število kmetij oz. kmetijskih gospodarstev zmanjšuje (po statističnih podatkih jih je bilo v letu 2024 skupaj 68.300), a še zdaleč ne s takim tempom, kot pada prodaja tehnike v zadnjih letih, kar kaže na nezavidljivo stanje kmetijstva in gozdarstva. Če upoštevamo med poznavalci slovenskega kmetijstva razširjeno mnenje, da imamo okoli 20.000 tržno usmerjenih kmetij in pretežno le te tudi investirajo, lahko hitro izračunamo v koliko letih bi si obnovili traktorski park. Če pa obnovo preračunamo na vseh 120.000 v Sloveniji prisotnih traktorjev, pa lahko samo zavzdihnemo. Naj tudi v pregledu stanja za leto 2024 že na začetku spomnimo, da v podatkih niso upoštevani štirikolesniki, ki so lahko registrirani tudi kot traktorji.

Prodaja po mesecih in skupinah proizvajalcev

Po prebranem precej pesimističnem uvodu bi pomislili, da je bilo lani v vseh mesecih prodano manj traktorjev kot leto pred tem in da so vsi prodajalci prodali manj in ne bi veliko zgrešili, stave pa ne bi dobili. V vseh mesecih, razen za 4 kose v decembru, se je prodaja traktorjev v primerjavi s prejšnjim letom zmanjševala. V absolutnih številkah najbolj v sredini leta, oz. maja in junija, ko se tudi sicer registrira največ novih traktorjev po mesecih.

Če pogledamo lansko prodajo po skupinah proizvajalcev, vidimo, da je na vrhu skupina CNH kot že dolga leta in prodanimi 15 traktorji več kot predlani. Znotraj skupine sta pridobila Case IH in Steyr, nekaj kosov pa je izgubil New Holland. Na drugo, tradicionalno mesto se je vrnila skupina SDF, kjer so skupaj prodali manj, znotraj skupine pa so pri Deutz-Fahr prodali več, pri ostalih treh blagovnih znamkah pa manj. K temu je pripomogla tudi slabša prodaja John Deere, ki je iz drugega mesta nazadoval na četrto mesto. Vmes je skupina Agco, kjer so vse tri blagovne znamke prodale manj. Na petem mestu je bil Solis, kjer so prodali 11 traktorjev več. S tem proizvajalcem se zaključuje skupina s prodajo nad 100 traktorjev. Naslednji Claas je prodal že pol manj, ob sicer treh traktorjih več kot leto pred tem.

V preglednici so navedeni podatki za vse skupine in blagovne znamke. V zadnjih dveh stolpcih so primerjalni podatki z letom 2023. Kot vidimo, je le malo tistih, ki so lani prodali več, večina je bila v rdečem še bolj izrazito kot v letu 2023.

Preglednica 1: Prodaja traktorjev v letu 2024 po skupinah proizvajalcev, blagovnih znamkah in mesecih

Znamka	jan	feb	mar	apr	maj	jun	jul	avg	sep	okt	nov	dec	sk. 2024	2024%	sk. 2023	raz. 23/24
CNH skupina	26	19	39	32	21	21	19	4	13	25	14	17	250	26,8	235	15
CASE-IH	6	4	10	9	3	8	8	1	7	3	3		62	6,7	55	7
NEW HOLLAND	14	9	19	17	16	12	10	2	6	15	8	8	136	14,6	140	-4
STEYR	6	6	10	6	2	1	1	1		7	3	9	52	5,6	40	12
SDF skupina	3	4	12	19	7	7	4	8	9	4	13	10	100	10,7	126	-26
DEUTZ-FAHR	1	2	7	9	4	2		3	6	2	7	5	48	5,2	34	14
HURLIMANN		1	1	1	1	2	2	5	1		5	4	23	2,5	33	-10
LAMBORGHINI	1	1	3	2	1	2			2	1	1	1	15	1,6	24	-9
SAME	1		1	7	1	1	2			1			14	1,5	35	-21
AGCO skupina	13	3	10	9	13	3	2	2	4	5	3	4	71	7,6	114	-43
FENDT	7	1	5	4	8	3	2	1	3	4	3	3	44	4,7	61	-17
MASSEY-FERGUSON	3	2	1	4	3			1	1				15	1,6	32	-17
VALTRA	3		4	1	2					1		1	12	1,3	21	-9
JOHN DEERE	7	4	11	7	6	4	7	2	4	3	5	3	63	6,8	128	-65
SOLIS	3	13	14	16	13	10	13	4	9	11	4	4	114	12,2	103	11
CLAAS	3	7	7	8	2	7	5	4	2	5	1	1	52	5,6	49	3
LS MTRON	5	2	4	7	5	3	1	4	7			2	40	4,3	58	-18
KUBOTA	6	4	4	11	4		1	1	2	1	3	1	38	4,1	40	-2
KIOTI	1	2	4	9	2	1	2	1	3	5	3	1	34	3,6	34	0
ARGO skupina	1	2	4	3	3	5	3	3	4	1	1	2	32	3,4	45	-13
LANDINI	1		1	2	1	4	3	2	4	1	1	2	22	2,4	39	-17
McCORMICK		2	3	1	2	1		1					10	1,1	5	5
VALPADANA													0	0	1	-1
ANTONIO CARRARO	3	1	1	9		5	1	2	1	2	2		27	2,9	47	-20
IMPODAN (DONG FENG/LOVOL)		1	2		1	1	6	3	4	4	3	2	27	2,9	12	15
BCS skupina		2	2	5	2	4	1	1		2	1	1	21	2,3	23	-2
BCS			1	2	1	2	1	1					8	0,9	2	6
PASQUALI		1		2	1	1				1		1	7	0,8	7	0
FERRARI		1	1	1		1				1	1		6	0,6	14	-8
FARMTRAC	1	1	4	3	2	1		2	1	1	2	1	19	2	34	-15
AGROMEHANIKA			1	2	4	2					3	1	13	1,4	11	2
LINDNER	3					2	1					2	8	0,9	21	-13
Ostali (Fotrak 5, Aebi 4, Tafe 4, Tym (Branson, Kukje) 4, Goldoni 3, Hattat 2, Zetor 1)													23	2,5	24	-1
Skupaj 2024	75	67	121	144	89	78	68	41	64	70	58	57	932	100	1.104	-172
+/- glede na 2023	-7	-1	-15	-10	-54	-24	-4	-13	-19	-21	-8	4	-172	-15,6		-172

Prodaja po blagovnih znamkah

V preglednici prikazujemo podatke o prodaji v letu 2024 po blagovnih znamkah in primerjavo z letom 2023. Kot že povedano v uvodu, se je skupni trg spremenil (zmanjšal) v povprečju za 15,6 %, a pri vseh blagovnih znamkah le niso prodali manj, čeprav so le ti v manjšini. Pa tudi številke večje prodaje so skromne. Največ 15 kosov več so prodali pri Impodanu in več kot podvojili prodajo, a povedati je treba, da to pomeni iz 12 na 27 traktorjev v letu 2024. Drugi po uspešnosti so bili pri Deutz-Fahru s 14 kosi več, kar pomeni 41-odstotno povečanje oz. iz 34 na 48 kosov v letu 2024. Sledi Steyr z 12 kosi več, Solis (+11 kosov), Case IH (+ 7 traktorjev) itn. Na drugi strani so v letu 2024 najbolj nazadovali pri John Deere s prepolovitvijo prodaje oz. s 65 traktorji manj, sledita Same in Antonio Carraro z 21 oz. 20 kosi manj kot v letu 2023, tik za njima pa so LS Mtron z minus 18, Fendt, Landini in Massey Ferguson z minus 17 traktorji ter Farmtrac z minus 15, če se ustavimo pri tej številki, ki je bila tudi največja pri povečani prodaji.

Ne glede na malenkostno zmanjšanje prodaje (minus 4), New Holland ostaja na prvem mestu po prodaji tudi v letu 2024 in je skupaj s Solisom in John Deerom edini, ki je lani prodal nad sto traktorjev. Razlika do prvih zasledovalcev John Deere na tretjem in Case IH na četrtem mestu je že občutna,

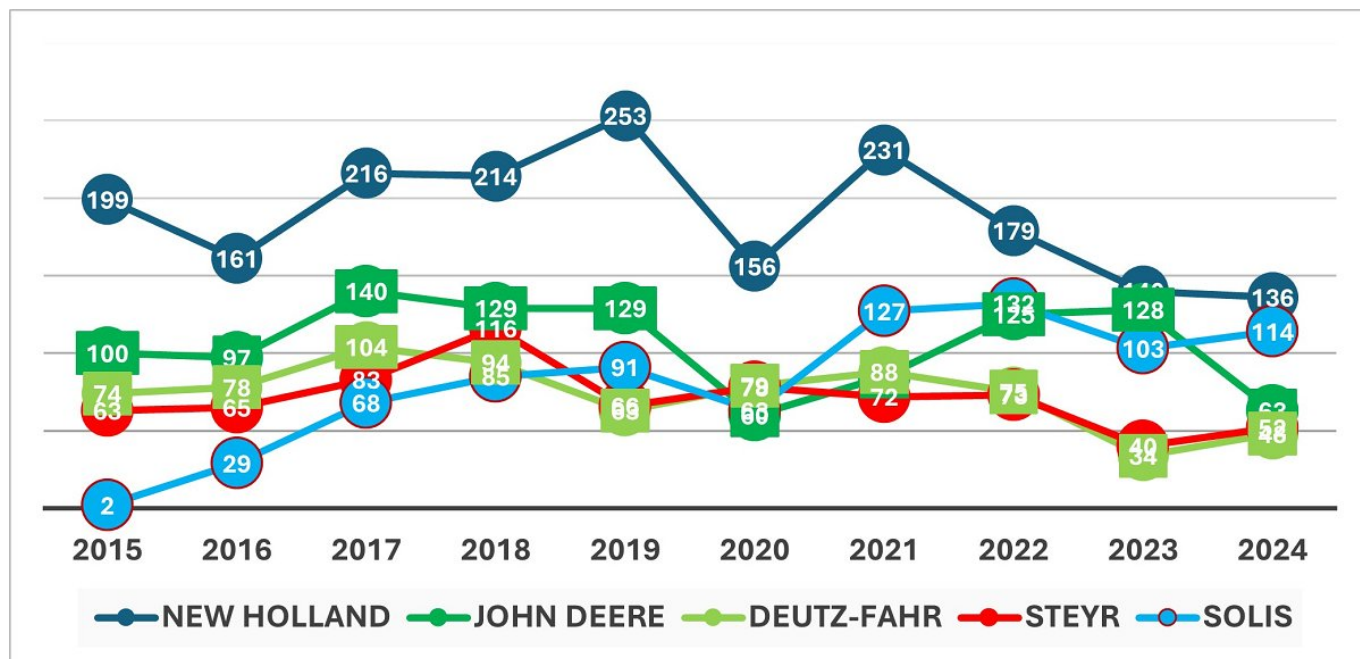
zaokroženo 50 traktorjev. Sledijo Claas, Steyr itn., kot je razvidno iz preglednice. Je pa že nekaj let mimo, ko so pri najuspešnejši blagovni znamki New Holland prodali nad 200 traktorjev letno, a o tem več v naslednjem poglavju.

Preglednica 2: Prodaja traktorjev v letu 2024 po blagovnih znamkah in premerjava z letom 2023

Znamka ¹⁾	Število 2024	Število 2023	Raz. 23/24	Raz. 23/24 %*	Raz. 23/24 rang**	Delež 2024 (%)	Delež 2023 (%)
NEW HOLLAND	136	140	-4	-2,9		14,6	12,7
SOLIS	114	103	11	10,7	4	12,2	9,3
JOHN DEERE	63	128	-65	-50,8	-1	6,8	11,6
CASE-IH	62	55	7	12,7	5	6,7	5,0
CLAAS	52	49	3	6,1	6	5,6	4,4
STEYR	52	40	12	30,0	3	5,6	3,6
DEUTZ-FAHR	48	34	14	41,2	2	5,2	3,1
FENDT	44	61	-17	-27,9	-5	4,7	5,5
LS MTRON	40	58	-18	-31,0	-4	4,3	5,3
KUBOTA	38	40	-2	-5,0		4,1	3,6
KIOTI	34	34	0	0,0		3,6	3,1
ANTONIO CARRARO	27	47	-20	-42,6	-3	2,9	4,3
IMPODAN (DONG FENG/LOVOL)	27	12	15	125,0	1	2,9	1,1
HURLIMANN	23	33	-10	-30,3	-9	2,5	3,0
LANDINI	22	39	-17	-43,6	-6	2,4	3,5
FARMTRAC	19	34	-15	-44,1	-8	2,0	3,1
MASSEY-FERGUSON	15	32	-17	-53,1	-7	1,6	2,9
LAMBORGHINI	15	24	-9	-37,5	-10	1,6	2,2
SAME	14	35	-21	-60,0	-2	1,5	3,2
AGROMEHANIKA	13	11	2	18,2	7	1,4	1,0
VALTRA	12	21	-9	-42,9		1,3	1,9
McCORMICK	10	5	5			1,1	0,5
BCS	8	2	6			0,9	0,2
LINDNER	8	21	-13			0,9	1,9
PASQUALI	7	7	0			0,8	0,6
FERRARI	6	14	-8			0,6	1,3
FOTRAK	5	0	5			0,5	0,0
AEBI	4	0	4			0,4	0,0
TAFE	4	0	4			0,4	0,0
TYM (BRANSON, KUKJE)	4	3	1			0,4	0,3
GOLDONI	3	17	-14			0,3	1,5
HATTAT	2	0	2			0,2	0,0
ZETOR	1	1	0			0,1	0,1
Ostali		4	-4			0,0	0,4
Skupaj 2024	932	1104	-172	-15,6		100,0	100,0
¹⁾ Brez štirikolesnikov (ATV, UTV/SbS)							
* Upoštevane le znamke, ki so v primerjanih letih prodale nad 10 traktorjev							
** Rang po absolutni spremembi, prvih deset + in -							

Prodaja po blagovnih znamkah v zadnjih desetih letih

V zadnjih desetih letih skupaj je pet blagovnih znamk prodalo po 700 ali več traktorjev: New Holland 1885, John Deere 1056, Solis 814, Deutz-Fahr 737, Steyr 708, sledita Antonio Carraro 656 in Same 569 traktorjev. Na sliki prikazujemo pet blagovnih znamk s prodajo 700 in več traktorjev v desetih letih. Potek podatkovnih linij še dodatno prikazuje že povedano o prodaji po blagovnih znamkah in njihova nihanja po letih.

Slika 1: Blagovne znamke s prodajo 700 in več traktorjev v zadnjih desetih letih

Serije in tipi v letu 2024

V preglednici so za blagovne znamke z nad tridesetimi prodanimi traktorji prikazane najbolj pogosto prodajane serije. Te blagovne znamke zajemajo 73,3 % skupnega trga, njihove najpogosteje prodajane serije pa v seštevku 39,8 % od vseh prodanih traktorjev. Navedeni odstotki so podobni kot v prejšnjih letih. V pregled smo zajeli blagovne znamke s prodanimi najmanj 30 traktorji v letu 2024. Nad 60 % delež prodaje v eni seriji sta imela Claas in Steyr, sledi pa 6 blagovnih znamk z nad 50 % deležem prodaje v eni seriji.

Preglednica 3: Najpogosteje prodajane serije znotraj blagovnih znamk v letu 2024

Št.	Znamka*	Število skupaj	Serijska	Število v seriji	% od znamke
1	NEW HOLLAND	136	T5	77	56,6
2	SOLIS	114	26	67	58,8
3	JOHN DEERE	63	6M	34	54,0
4	CASE-IH	62	Farmall C	32	51,6
5	CLAAS	52	Arion 400	35	67,3
6	STEYR	52	Kompakt	33	63,5
7	DEUTZ-FAHR	48	5000D	18	37,5
8	FENDT	44	200 Vario	23	52,3
9	LS MTRON	40	MT3	18	45,0
10	KUBOTA	38	M5	15	39,5
11	KIOTI	34	DK	19	55,9
	Skupaj:	683	Skupaj:	371	
	% od vseh traktorjev:	73,3	% od vseh traktorjev:	39,8	

*Znamke z lani prodanimi več kot tridesetimi traktorji.

Pri najbolj prodajanih tipih posameznih blagovnih znamk je na prvih dveh mestih Solis, sledijo pa John Deere, New Holland, Claas itn. V preglednici so prikazani podatki za prvih devet tipov v letu 2024 po prodaji.

Preglednica 4: Najpogosteje prodajani tipi traktorjev v letu 2024

Št.	Znamka	Tip	Število
1	Solis	26 4WD	33
2	Solis	26 9+9 Stage V	23
3	John Deere	6120M	22
4	New Holland	T5.120	20
5	Claas	Arion 450	19
6	Impodan	Lovol M754	17
7	New Holland	T4.75S	17
8	New Holland	T5.100S	15
9	Case IH	Farmall 75 C	15
10	Fendt	211 Vario	15

Moči traktorjev v letu 2023

Če je povprečna moč prodanega traktorja v letu 2023 prvič preseгла 70 kW in je znašala 72,4 kW oziroma 98,43 KM, je v letu 2024 padla natančno na nivo leta 2022 oz. na 68,5 kW oz. na 93,2 KM. Povprečne moči prodanih traktorjev v Sloveniji so nižje kot v zahodni in vzhodni Evropi in v tem smislu spadamo bolj med države Južne Evrope oz. med prve in slednje. Tudi lani je bila, tako kot v nekaj zadnjih letih, po povprečni moči prodanega traktorja na prvem mestu Valtra, na drugem mestu je bil ponovno Fendt, sledijo John Deere, Massey Ferguson in drugi. Lani najmočnejši prodani traktor je bil Claas Axion 960 s homologirano močjo 330 kW oz. 449 KM.

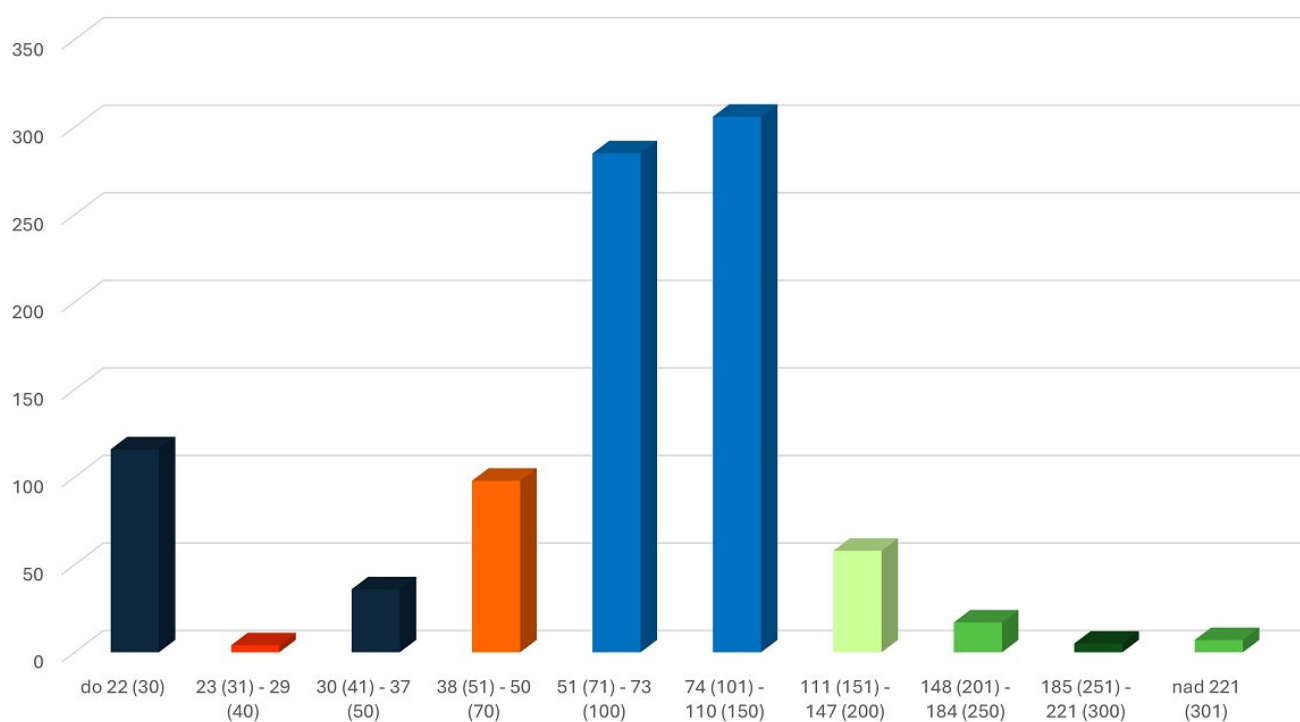
Preglednica 5: Povprečna moč posameznih blagovnih znamk v letu 2024

Znamka *	Št. tr.	kW/KM
VALTRA	12	120/163
FENDT	44	115/156
JOHN DEERE	63	106/144
MASSEY FERGUSON	15	103/140
CLAAS	52	98/133
STEYR	52	83/113
CASE IH	62	79/107
DEUTZ-FAHR	48	78/106
NEW HOLLAND	136	75/102
LANDINI	22	73/99
SAME	14	71/97
HURLIMANN	23	65/88
LAMBORGHINI	15	65/88
KUBOTA	38	64/87
KIOTI	34	51/69
IMPODAN (DONG FENG/LOVOL)	27	50/68
LS MTRON	40	44/80
ANTONIO CARRARO	31	33/45
SOLIS	114	32/44
FARMTRAC	19	22/30
Vsi traktorji	932	68,5/93,2

Pripravili smo tudi pregled števila prodanih traktorjev po skupinah moči. Kakor je vidno v preglednici, je bilo največ prodanih traktorjev v skupinah moči od 51 do 150 KM (od 38 do 110 kW). V preglednici smo navedli tudi, katera blagovna znamka je bila najuspešnejša v posamezni skupini moči, koliko traktorjev v tej skupini so prodali in kolikšen odstotek predstavlja to število od vseh traktorjev v skupini. Za boljšo predstavbo smo pripravili tudi grafikon s prikazom prodanih traktorjev po skupinah moči. Tako v preglednici kot v grafikonu smo posamezne skupine obarvali s približnimi barvami blagovne znamke z najboljšo prodajo v tej skupini.

Preglednica 6: Prodaja traktorjev po skupinah moči

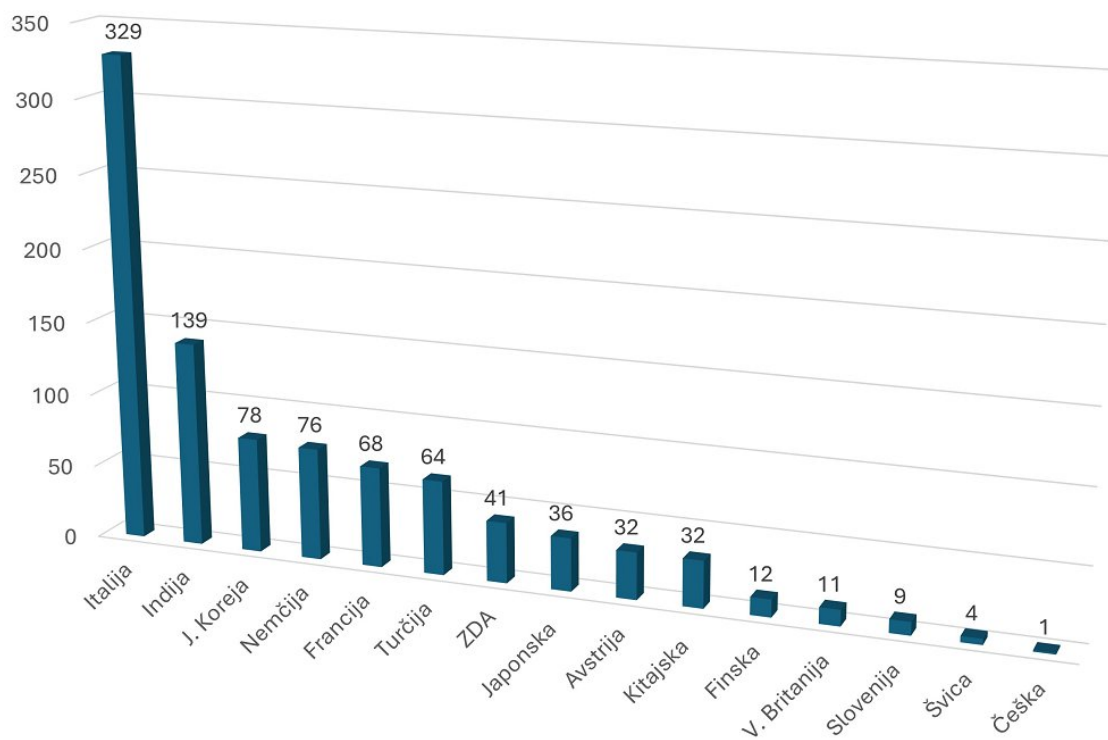
Moč kW (KM)	Število	% od vseh	1. mesto	Število	% v skupini
do 22 (30)	116	12,4	Solis	67	57,8
23 (31) - 29 (40)	4	0,4	Kubota	2	50
30 (41) - 37 (50)	36	3,9	Solis	13	36,1
38 (51) - 50 (70)	98	10,5	Kioti	19	19,4
51 (71) - 73 (100)	285	30,6	New Holland	46	16,1
74 (101) - 110 (150)	306	32,8	New Holland	70	22,9
111 (151) - 147 (200)	58	6,2	Claas	15	25,9
148 (201) - 184 (250)	17	1,8	Fendt	5	29,4
185 (251) - 221 (300)	5	0,5	John Deere	2	40
nad 221 (301)	7	0,8	Fendt	4	57,1
Skupaj	932	100			

Slika 2: Število prodanih traktorjev po skupinah moči v kW (KM)

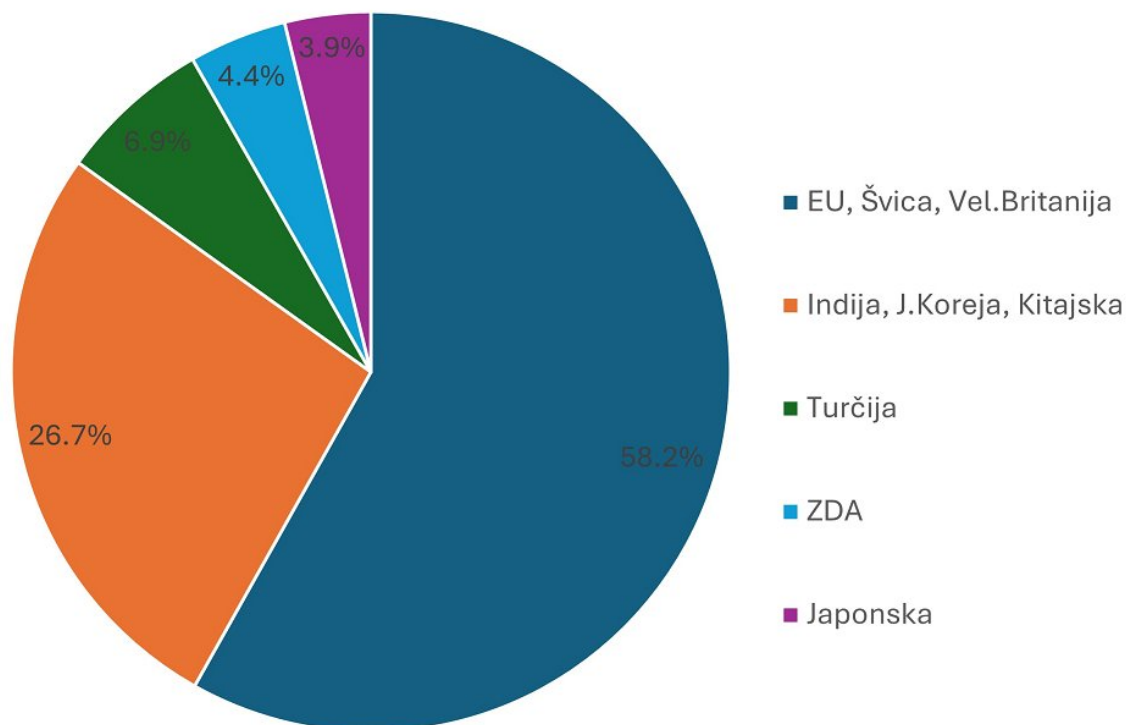
Prodaja po državah in regijah proizvodnje

Pripravili smo pregled izvora traktorjev po državah proizvodnje. To pomeni državo, kjer so bili traktorji dejansko proizvedeni in ne, kje imajo proizvajalci sedeže. Npr. večina od 64 traktorjev iz Turčije je bilo proizvedenih za proizvajalce s sedežem izven Turčije. Daleč največ lani prodanih traktorjev v Sloveniji je bilo, kot že vrsto let, proizvedenih v Italiji – 329, kar je dobra tretjina, sledita Indija in Južna Koreja, nato pa Nemčija, ki je bila predlani na drugem mestu. Je pa bila prodaja po vseh državah manjša kot v letu 2023.

Slika 3: Izvor traktorjev po državah proizvodnje v letu 2023

Pripravili smo tudi pregled izvora traktorjev po regijah proizvodnje. Združili smo države s podobnim tehničnim in cenovnim nivojem traktorjev. Tako smo Japonsko, pa tudi Turčijo navedli ločeno. V primerjavi z letom 2023 se je nekoliko povečal dežel traktorjev iz Daljnega Vzhoda (Indija, Južna Koreja, Kitajska) in Turčije, zmanjšal pa iz Evrope (EU, Švica, Velika Britanija). Če boste pozorno pogledali oba grafikona, boste videli, da je število kitajskih traktorjev občutno nižje kot indijskih ali južnokorejskih.

Slika 4: Delež izdelanih traktorjev po regijah v letu 2024

Štirikolesniki kot traktorji

Kot smo navedli v uvodu, v podatkih upoštevamo le »prave« traktorje, ne pa tudi štirikolesnikov, ki so v zadnjih letih lahko homologirani in registrirani tudi kot traktorji. V to skupino spadajo tako štirikolesniki, ki imajo sedeža nameščena enega za drugim (kot motocikel) in jih običajno označujemo z oznako ATV, kot štirikolesniki, ki imajo sedeža nameščena enega poleg drugega (kot osebno ali tovorno vozilo) in imajo praviloma nameščeno kabino ter nakladalno površino (keson). Te običajno označujemo z UTV ali SbS. Seveda so taka vozila lahko zelo uporabna pri delu na kmetiji, a v veliko večji meri se uporabljajo za rekreativne namene. Ne glede na to, da EU uredba, ki ureja ugotavljanje skladnosti (homologacijo) traktorjev, dopušča, da jih proizvajalci opredelijo kot traktorje, bi jih težko šteli med »klasične« traktorje. V letu 2024 je bilo v Sloveniji kot traktor registriranih kar 728 štirikolesnikov.

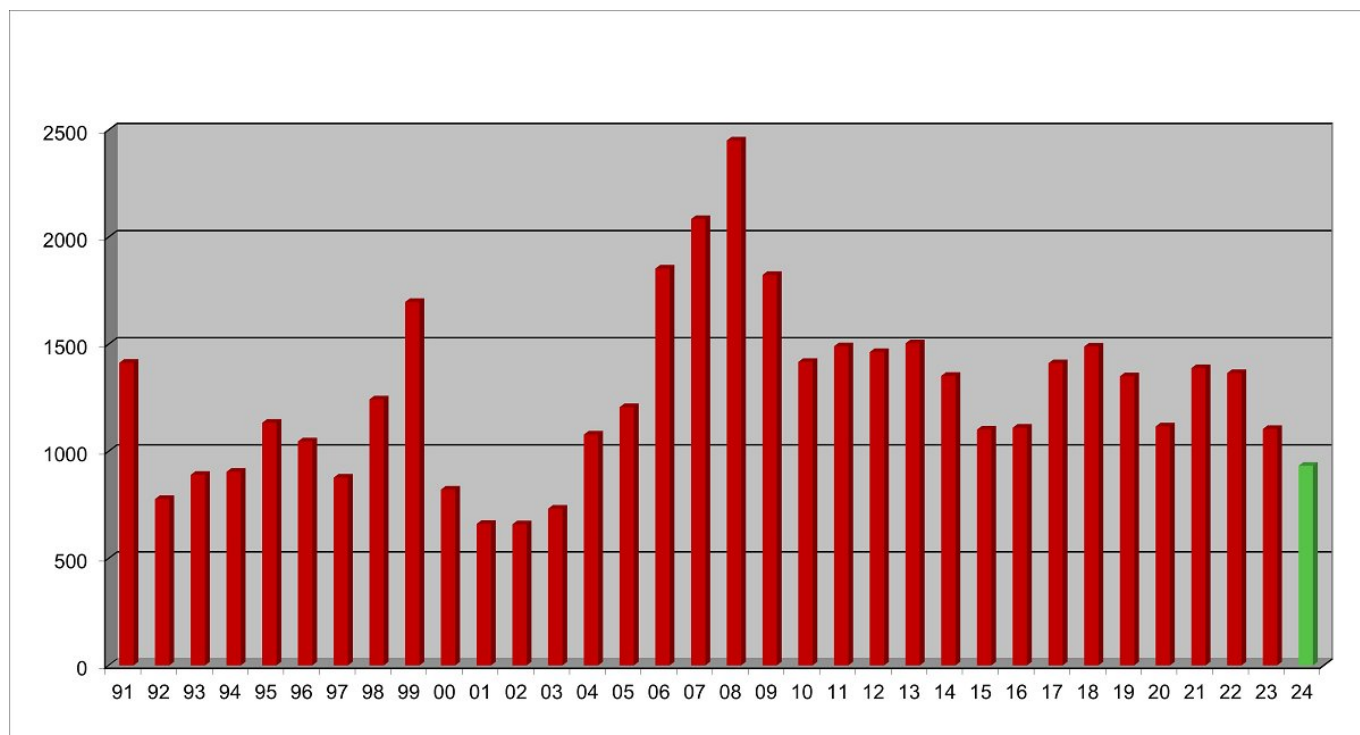
Prodaja od leta 1991 in pogled naprej

Pregled prodaje novih traktorjev v letu 2024, ki smo ga pripravili na osnovi registriranih novih traktorjev v posameznih mesecih, ki jih pripravlja in posreduje Ministrstvo za infrastrukturo, za kar se jim na tem mestu zahvaljujemo, zaključujemo s tradicionalno sliko, ki prikazuje prodajo novih traktorjev v Sloveniji od leta 1991 naprej. Lansko leto je bilo s prodajo 932 traktorjev na nivoju let 1993 in 1994, ali če ponovimo povedano iz uvoda, prvič po letu 2003 je bilo prodanih manj kot 1.000 traktorjev letno. Res, da letos ni več visoke inflacije, a njene posledice so še vedno tukaj, predvsem

pa cenovna in dohodkovna nesorazmerja, kar je čas, ko se začno urejena medsebojna razmerja podirati. Cene kmetijskih proizvodov in tudi kmetijskih inputov so po vrhu v letu 2022 lani in predlani padle, a če kmetijske inpute pogledamo podrobneje, lahko vsaj delno razložimo slabšo prodajo traktorjev in tudi druge kmetijske tehnike v lanskem letu, vsaj s stališča cen v kmetijstvu. Najbolj so se znižale cene gnojil, krmil, folije in malenkostno tudi cene goriv. Kaj pa cene strojev, pa tudi gradenj? So se tudi znižale? Statistika je jasna. Sploh ne, za skoraj 3 % so se lani celo povečale. Kljub temu, da je večina proizvajalcev morala zmanjšati proizvodnjo, skrajšati delovni čas, odpuščati, cen strojev niso zmanjšali. Že velikokrat videno: ko proizvajalci enkrat cene strojev dvignejo (upravičeno ali pa tudi ne, praviloma pa nad stopnjo inflacije), jih več ne spustijo.

Morda kdo poreče, saj (visoke) cene strojev tudi niso vse. Kaj pa razpisi za sofinanciranje investicij v kmetijsko in gozdarsko tehniko? Splošno pesimistično vzdušje v družbi. Res je, tudi to vpliva, a še zdaleč ne v taki meri kot dohodki kmetijstva in stroški za investicije (cene strojev). Res že nekaj let ni bilo razpisov za sofinanciranje in za posameznika je ta podpora dobrodošla, a delež sofinanciranih strojev, posebej traktorjev, je relativno majhen. Še malo pa ga bomo na daljši rok lahko prikazali s prsti ene roke. In tudi bodoče ne bo veliko bolje. Kdor je vsaj bežno preletel strateški načrt skupne kmetijske do leta 2027 ve, da bodo sofinancirani le traktorji za gorska območja in ekološko sadjarstvo in vinogradništvo – oba razpisa naj bi bila objavljena tokom leta 2025, kasneje pa še za mehanizacijo za posek in spravilo lesa. Tako se je žal uresničila naša napoved iz začetka lanskega leta, da se bo trend nadaljevanja zmanjšanja prodaje iz leta 2023 nadaljeval tudi v letu 2024.

In letos, v letu 2025? Kaj lahko pričakujemo? Kot kaže, nič posebej optimističnega, prej obratno. Proizvajalci še vedno zmanjšujejo proizvodnjo, le na znižanje cen strojev nihče ne pomisli. Pa tudi na izjemne dobičke, s katerimi so se vsi ponašali še pred par leti, so vsi pozabili. Le ob padanju dobičkov kot po pravilu jadikujejo. Kartelni dogovor? Sploh ne, le pretekle izkušnje kažejo, da je treba dovolj dolgo vztrajati, pa se kmetje prilagodijo višjim cenam. Tako, da še bolj povečajo proizvodnjo, še več denarja, zasluženega izven kmetijstva, namenjajo za investicije v kmetijstvu, se odrekajo osebnemu standardu, pa tudi nekako se navadimo na višji nivo cen. Res tu in tam kakšen proizvajalec konča v stečaju ali pa za vedno zapre svoja vrata, a to nikogar posebej ne gane, proizvodnih zmogljivosti je na svetu več kot dovolj. Evropsko združenje proizvajalcev kmetijske tehnike CEMA je sredi januarja objavilo zadnje rezultate raziskav pričakovanj med člani za leto 2025 oziroma t.i. splošni indeks poslovne klime. Ta se je sicer povečal iz - 37 na - 31 točk, a je tako še vedno krepko v negativnem območju (na lestvici med + 100 do - 100). Ali povedano drugače, pričakovanja proizvajalcev so še vedno negativna, le malo manj negativna. Nekaj podobnega lahko pričakujemo tudi za prodajo traktorjev v Sloveniji v letu 2025. Nadaljnje zmanjšanje prodaje, a relativno manjše kot letu 2023 in 2024, tudi zaradi že tako nizkega nivoja prodaje v teh dveh letih. Morda pa se tokrat motimo.

Slika 5: Število novo registriranih traktorjev po letih